

Na temelju članka 19. i 24. Statuta Hrvatski savez udruga osoba s intelektualnim teškoćama, na sjednici Skupštine održane 9. travnja 2016. godine donio je

ETIČKI KODEKS

HRVATSKOG SAVEZA UDRUGA OSOBA S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA

Hrvatski savez udruga osoba s intelektualnim teškoćama prihvaća ovaj Etički kodeks kao model ponašanja njezinih članica u svim aktivnostima vezanih uz rad Saveza. Kodeks je podložan stalnim promjenama i eventualnim preinakama, kako kroz praksu rada samog Saveza, tako i usklađivanjem sa standardima civilnog društva i ukupnim dostignućima na području zaštite ljudskih prava, poglavito prava osoba sa intelektualnim teškoćama. Članstvo u Hrvatskom savezu udruga osoba s intelektualnim teškoćama obvezuje članice da neprekidno razvijaju svijest o etičkim pitanjima, te da se pridržavaju ovog kodeksa, instrumenta poboljšanja odnosa osjećaja zajedništva među članicama, pripadnosti grupaciji sa zajedničkim vrijednostima i zajedničke misije poboljšanja kvalitete življenja, zaštite prava i interesa osoba s intelektualnim teškoćama i osoba s invaliditetom.

Opće odredbe

Članak 1.

(1) Etički kodeks Hrvatskog saveza udruga osoba s intelektualnim teškoćama (u daljnjem tekstu Savez) u Zagrebu (u daljnjem tekstu: Etički kodeks) sadržava moralna načela i etičke standarde kojima se u svom svakodnevnom, javnom i profesionalnom djelovanju trebaju ravnati predsjednici članica, dopredsjednici, članovi, tajnici, članovi upravljačkih tijela, izvršni direktori i profesionalni zaposlenici u temeljnim udrugama i Savezu.

(2) Načela Etičkog kodeksa primjenjuju se na odgovarajući način i na druge osobe koje sudjeluju u radu i djelovanju Saveza, ukoliko se ponašanje i djelovanje tih osoba može izravno povezati sa Savezom.

(3) Članovi – Udruge osoba s intelektualnim teškoćama ovlašteni su svojim aktom dopuniti načela i pravila ovoga kodeksa pravilima specifičnim za pojedinu članicu (u daljnjem tekstu: Etički kodeksi udruga).

Svrha Etičkog kodeksa

Članak 2.

(1) Promicanje etičnog ponašanja i vrijednosti koje su sadržane u ovom kodeksu obveza je svih članova, tijela i zaposlenika unutar udruga kao i Saveza u cjelini.

(2) Radi ostvarenja cilja iz st. 1. ovoga članka, tijela predviđena u čl. 26. Etičkoga kodeksa daju svoja mišljenja o ostvarivanju etičkih načela i standarda Saveza, kako u načelnim pitanjima, tako i u pojedinim konkretnim predmetima, te poduzimaju druge radnje i obavljaju druge djelatnosti uređene Etičkim kodeksom.

Definicije

Članak 3.

(1) Za potrebe Etičkog kodeksa pojedine izraze treba tumačiti na sljedeći način:

a.) Izraz „članovi-sastavnice- Saveza “ označuje umrežene Udruge osoba s intelektualnim teškoćama;

b.) Izraz „savez“ označuje ukupnost svih članova temeljnih udruga osoba s intelektualnim teškoćama u sastavu Savez.

Temeljna načela i pravila
Načelo ostvarivanja prava osoba s invaliditetom
Članak 4.

(1) Savez svakom članu – osobi s intelektualnim teškoćama, roditelju ili skrbniku osobe s invaliditetom mora osigurati uživanje svih ljudskih prava i prava osoba s invaliditetom koja se ostvaruju unutar Saveza te poštovanje prava zajamčenih Ustavom i zakonima Republike Hrvatske i Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom.

Načelo autonomije stvaralačkog, afirmativnog rada i razvoja osobnih potencijala
Članak 5.

(1) Svi članovi Saveza imaju obveze i odgovornosti prema drugima u smislu poštena, iskrena i nepristrana ponašanja i prihvaćanja kriterija izvrsnosti u svim domenama radi ostvarivanja zajedničkoga dobra zajednice u cjelini.

(2) Svi članovi Saveza imaju pravo autonomno djelovati, u granicama svoga statuta i u skladu s ciljevima Saveza;

(3) Međusobni odnosi članova Saveza temelje se na uzajamnom poštivanju, povjerenju, suradnji, pristojnosti i strpljenju.

Načelo jednakosti i pravednosti
Članak 6.

Svaki član Saveza treba se ponašati u skladu s načelom jednakosti i pravednosti na način koji isključuje svaku diskriminaciju, zlostavljanje, uznemirivanje ili iskorištavanje. Savez je dužan osigurati uvjete za ostvarivanje načela tolerancije, poštovanja za druge, jednakosti i pravednosti.

Pravo na slobodu odabira načina ostvarivanja
društva jednakih mogućnosti
Članak 7.

(1) Savez podupire i potiče slobodu mišljenja i izražavanja kao temeljnu vrijednost u svim segmentima društva.

(2) Savez priznaje slobodu temeljnim uvjetom i obilježjem u procesu rada i djelovanja u pokretu osoba s invaliditetom. Članovi Saveza u svojem radu trebaju biti vođeni idejom slobode stvaralaštva te izvršavati svoje tradicionalno pravo ispitivanja i kritiziranja društvenih vrijednosti i struktura u duhu odgovornoga, objektivnog i poštenoga traganja za istinom te stjecanja i distribucije znanja.

Načelo solidarnosti, tolerancije i profesionalnosti
Članak 8.

(1) Svi članovi Saveza trebaju održavati i poticati suradnju u međusobnim odnosima poglavito u dijalogu sa predstavnicima struktura vlasti na svim nivoima i nastojati na učinkovitoj i racionalnoj uporabi odobrenih i raspoloživih resursa težeći povećanju, dobrobiti svih osoba s intelektualnim teškoćama i zajednice.

Od svih članova Saveza očekuje se djelovanje u duhu zajedničkih ciljeva te sudjelovanje u programskim djelatnostima.

(2) Od članova Saveza očekuje se da odgovorno, savjesno, profesionalno i etički besprijekorno ispunjavaju sve svoje obveze prema osobama s intelektualnim teškoćama, i u postupcima ostvarenja programskih zadataka i općih smjernica Saveza. U svojem djelovanju članovi Saveza slijede načela objektivnosti, nepristranosti, razboritosti, korektnosti, dijaloga i tolerancije.

Načelo poštovanja zakona i pravnih postupaka

Članak 9.

(1) Od svih članova Saveza očekuje se poštovanje svih pravnih propisa i pravnih postupaka koji se tiču njihovih obveza kao članova društvene zajednice.

(2) Savez ima obvezu osigurati uvjete nužne za upoznavanje članova Saveza sa svim relevantnim pravilima koja se tiču njihovih prava, interesa i obveza.

(3) U svim postupcima koji se odnose na ostvarenje načela i pravila iz Etičkog kodeksa ili su u vezi s njima, članovima Saveza o čijim pravima i interesima je riječ treba osigurati mogućnost sudjelovanja u postupku, pravo da se izjasne o relevantnim navodima i iznesu svoje argumente te ravnopravan položaj u postupku u odnosu prema drugim sudionicima koji se nalaze u istom ili usporedivom položaju.

(4) Članovi Saveza obvezni su nastojati da se sporna pitanja najprije riješe unutar sredine u kojoj je do povrede došlo ili kod mjerodavnih tijela Saveza, u skladu s odredbama Etičkog kodeksa. Obraćanje tijelima izvan Saveza treba se ograničiti na slučajeve u kojima je to primjereno i nužno.

Neprihvatljiva ponašanja

Diskriminacija

Članak 10.

(1) U skladu s načelima iz čl. 4. do čl. 9. Etičkog kodeksa, nedopustiv je svaki oblik izravne i neizravne diskriminacije temeljen na religiji, etničkoj i nacionalnoj pripadnosti, rasi, spolu, spolnoj orijentaciji, životnome stilu, imovinskom stanju, podrijetlu, obiteljskom i bračnom statusu, trudnoći, obiteljskim obvezama, godinama, invaliditetu, tjelesnom izgledu, političkom opredjeljenju i zdravstvenom stanju.

(2) Isključivi kriteriji vrednovanja i napredovanja smiju biti stručnost, sposobnost i zasluge te osposobljenost i rezultati u obavljanju određene vrste djelatnosti, poslova i zadataka.

Uznemirivanje

Članak 11.

(1) Uznemirivanjem se smatra svako neprimjereno ponašanje prema drugoj osobi kojem je cilj ili koje stvarno znači povredu osobnog dostojanstva, koje ometa njezino obavljanje radnih zadataka ili smanjuje kvalitetu njezina života.

(2) Uznemirivanjem se osobito smatra svaki čin, pojedinačan ili ponavljani, verbalni, neverbalni ili fizički, koji stvara ili pridonosi stvaranju neugodnih i neprijateljskih radnih okolnosti i socijalnih kontakata, ili koji drugu osobu zastrašuje, vrijeđa ili ponižava. Zabranjena je svaka vrsta uznemirivanja između članova zajednice.

(3) Uobičajena komunikacija, dobronamjerne šale i kritika kao i odnosi spolne i druge intimne naravi između članova saveza koji počivaju na pristanku i uzajamnom poštovanju smatraju se područjem privatnosti te nisu sami po sebi kršenje Etičkog kodeksa.

Predrasude

Članak 12.

- (1) Zabranjeni su izrazi omalovažavanja i vrednovanja određenih oblika invaliditeta u odnosu na druge oblike invaliditeta u procesu ostvarivanja prava osoba s invaliditetom.
- (2) Svi članovi Saveza trebaju biti objektivni i ne smiju dopustiti da predrasude bilo koje vrste utječu na njihovu objektivnost u stvaralačkim, administrativnim, poslovnim, upravljačkim i društvenim djelatnostima.

Etička pravila u radu

Članak 13.

Sve osobe koje kao profesionalni djelatnici djeluju u okviru Saveza imaju sljedeće dužnosti:

1. pridonositi nivou općeg znanja, profesionalne kompetencije i integriteta, o pravima osoba s intelektualnim teškoćama unutar područja na koje se odnosi programska djelatnost članova Saveza.
2. osigurati točnost, preciznost, reprezentativnost sadržaja rezultata svojega rada;
3. nastojati da članovi što djelotvornije postignu ciljeve - pravodobnim informiranjem;
4. obrađivati sve teme na otvoren, pošten i pozitivan način, a osobito teme koje članovi iz bilo kojeg razloga mogu smatrati osobito složenima;
5. osigurati transparentnost i javnost rezultata rada kao i objektivnost u izvještavanju i informiranju članstva;
6. poštovati programske ciljeve, strategije i standarde pokreta osoba s invaliditetom;
7. odnositi se prema članstvu na brižan i uljudan način, poštujući dostojanstvo i vrijednost svake osobe ;
8. poboljšati komunikaciju i međuljudske odnose;
9. kontinuirano se educirati i usavršavati komponente znanja;
10. u svakodnevnim kontaktima sa članovima i pružanju usluga, treba poštovati pravo na privatnost i štiti povjerljivost svih informacija dobivenih u toku obavljanja profesionalnih usluga, izuzev kada je otkrivanjem potrebno spriječiti ozbiljnu, predvidljivu neposrednu štetu za člana ili kada je zakonima ili propisima predviđeno objavljivanje bez pristanka člana.

Neprihvatljive prakse

Članak 14.

- (1) Postupci koji su u suprotnosti sa statutarnim pravilima članica i Saveza, a odnose se na aktivnosti usmjerene na smjenjivanja legalno izabраниh tijela udruga,
- (2) Omalovažavanje napora sudionika u ostvarenju prava i zaštite interesa osoba s intelektualnim teškoćama,
- (3) Učestalost pojava nepravilnosti nastale radi nepoznavanja pravila protokola u predstavljanju uzvanika, i drugi nedostaci u obilježavanju manifestacija,
- (4) Potpisivanje službenih dokumenata bez prethodno upoznavanja sa sadržajem, i pribavljenog dopuštenja od strane zakonskih zastupnika udruge, Saveza
- (5) Članovi i svi akteri pokreta osoba s invaliditetom su dužni suzdržavati se od neobjektivnog vrednovanja rada, iznašanja neistina u javnost kojima se nanosi nesaglediva šteta pokretu osoba s invaliditetom;
- (6) Određeni pojavni oblici nepoštivanja legalno izabраниh institucija i osoba u udrugama;

Izmišljanje rezultata

Članak 15.

(1) U radu članova Saveza nije prihvatljivo izmišljanje rezultata rada, poglavito o rezultatima projekata, članovi udruga ne smiju neistinito informirati sudionike o ciljevima, prirodi i sadržaju projekata.

(2) Smatra se da je izmišljanje svako namjerno predstavljanje, širenje i objavljivanje navodnih rezultata rada unatoč saznanja o tome da određeni rad i djelovanje na koje se poziva u stvarnosti nije bilo provedeno.

Krivotvorenje

Članak 16.

(1) U radu svih članova neprihvatljivo je svako krivotvorenje.

(2) Zabranjene su aktivnosti usmjerene na neovlašteno korištenje povlastica predviđenih za osobe s invaliditetom uporabom krivotvorenih ili zastarjelih službenih oznaka za navedena prava i povlastice.

(3) Krivotvorenje uključuje svako djelovanje kojim se suprotno načelima poštenja manipulira objektom, opremom, ili procesom djelovanja sa svrhom da se namjerno podese ili tendenciozno protumače rezultati rada.

Sukob interesa

Članak 17.

(1) Profesionalni djelatnici ne smiju participirati odnosno biti birani u upravnim tijelima udruge odnosno Saveza u kojoj su zaposleni. Svi članovi Saveza trebaju izbjegavati sukobe interesa (sukob interesa mogu uzrokovati, na primjer, obiteljski odnosi, blisko prijateljstvo, intimne veze, antagonizmi i sl.).

(2) Treba nastojati osigurati neovisnosti svih djelatnosti (koje uključuju financijske ili drugačije interese) kako one ne bi bile u sukobu s obvezama članova ili utjecale na integritet i objektivnost članova. Nedopustiv je svaki oblik nepotizma.

(3) Nepotizmom se smatra svako djelovanje koje srodnika određene osobe stavlja u povlašten položaj prema drugim osobama koje raspolažu jednakim ili boljim sposobnostima.

Transparentnost i povjerljivost

Članak 18.

(1) Savez podupire i promiče transparentnost u radu i djelovanju kao jednu od temeljnih vrijednosti.

(2) Svi članovi Saveza trebaju uvažavati tu vrijednost transparentnosti i dostupnosti kriterija i postupaka evaluacije ispunjavanja preuzetih obveza.

(3) Svi članovi koji na temelju svojega položaja raspolažu podacima sa statusom povjerljivosti trebaju štititi tajnost takvih podataka.

Javno nastupanje

Članak 19.

(1) U svim oblicima javnih nastupa i djelovanja u kojima članovi Saveza predstavljaju Savez očekuje se postupanje u skladu s najvišim etičkim i profesionalnim standardima,

(2) Savez je svjestan svoje društvene odgovornosti i podupire pravo članova na javno nastupanje i slobodu izražavanja što uključuje nastupe pred publikom, na radiju i televiziji, izražavanje svojih stajališta u novinama, knjigama i časopisima, kao i druge oblike djelovanja za dobrobit osoba s intelektualnim teškoćama, osoba s invaliditetom i zajednice.

(3) Kao posebno negativno postupanje smatra se iznošenje neistina i konstrukcija o pokretu osoba s invaliditetom u javnim medijima, i tretira kao najgori oblik neetičnog ponašanja i zavređuje bezrezervnu osudu cijelog pokreta osoba s invaliditetom.

Odgovornost prema krovnoj organizaciji Hrvatskog saveza udruga osoba s intelektualnim teškoćama

Članak 20.

(1) Djelatnosti članova saveza trebaju što je više moguće pridonositi ostvarenju programskih zadataka Saveza.

(2) Članovi Saveza trebaju se brinuti o dobru i interesima Saveza u duhu slobode argumentirane rasprave, kritike, tolerancije te odgovornog i poštenog traganja za optimalnim rješenjima.

U tom smislu ne odobrava se:

a. namjerno ometanje djelatnosti koje Savez provodi ili podupire radi ostvarenja zadataka ;

b. bilo koja vrsta djelovanja (lobiranje, zloraba pozicije autoriteta i sl.) kojoj je cilj stvaranje povlaštene pozicije pojedinaca i udruga;

c. poticanje drugih članova Saveza u nepoštovanju pravila ponašanja, kojih je cilj ostvarenje općeprihvaćenih zadataka Saveza ;

d. neizvršavanje preuzetih obveza i neodaziv organiziranja zajedničkih manifestacija osoba s intelektualnim teškoćama;

Članak 21.

Sva tijela Saveza i njegovih članova dužna su, brinuti se za ostvarenje i unapređenje etičkih standarda i provedbu Etičkog kodeksa. Ona su ovlaštena autonomno tumačiti odredbe Etičkog kodeksa i primjenjivati ih prema vlastitoj savjesti, u duhu njegovih vrijednosti.

Tijela za tumačenje i provedbu Etičkog kodeksa

Članak 22.

(1) Radi primjene etičkih standarda u pojedinoj udruzi, osnivaju se etička povjerenstva (u daljnjem tekstu: etička povjerenstva članova Saveza). Etička povjerenstva članova - donose mišljenja o načelnim pitanjima kao i o usklađenosti ponašanja u konkretnim slučajevima s načelima i odredbama Etičkog kodeksa

Etička povjerenstva udruga osoba s intelektualnim teškoćama

Članak 23.

(1) Etička povjerenstva udruga imenuje tijelo udruge ovlašteno Statutom udruge.

(2) Etičko povjerenstvo ima predsjednika kojeg imenuje tijelo ovlašteno Statutom udruge.

Postupak pred etičkim povjerenstvima Udruga osoba s intelektualnim teškoćama
Zahtjev za davanjem mišljenja
Članak 25.

(1) Postupak pred etičkim povjerenstvom člana Saveza pokreće se zahtjevom za davanje mišljenja o sukladnosti određenog djelovanja ili ponašanja s načelima i pravilima Etičkog kodeksa.

(2) Zahtjev se podnosi predsjedniku nadležnog etičkog povjerenstva ili, ako nadležno etičko povjerenstvo nije osnovano, Glavnom odboru Saveza koji imenuje Etičko povjerenstvo.

Postupak pred Etičkim povjerenstvom Saveza
Djelatnost i nadležnost

Članak 26.

(1) Postupak pred Etičkim povjerenstvom pokreće se zahtjevom upućenom Glavnom odboru za davanje mišljenja o sukladnosti određenog djelovanja ili ponašanja s načelima i pravilima Etičkog kodeksa i u slučaju nastanka spora ili sukoba interesa unutar Saveza.

(2) Glavni odbor nakon zaprimanja zahtjeva imenuje Etičko povjerenstvo Saveza.

(3) Etičko povjerenstvo nakon razmatranja pojedinog slučaja donosi odluku na koju se može uložiti žalba Glavnom odboru u roku od 15 dana od dana primitka odluke.

(4) Ukoliko se radi o sukobu interesa ili sporu između članova Glavnog odbora, žalba se upućuje Skupštini u roku od 15 dana od dana primitka odluke.

(5) Sastav, mandat, način odlučivanja Etičkoga povjerenstva uređuje se pravilnikom koji donosi Glavni odbor

Javnost rada
Članak 27.

Sjednice Etičkog povjerenstva su javne. Radi zaštite prava na privatnost ili drugih važnih razloga Etičko povjerenstvo može isključiti javnost sa sjednice, u mjeri u kojoj je to prijeko potrebno.

Stranka koja je sporu ili sukobu interesa može prisustvovati sjednici Etičkog povjerenstva bez prava odlučivanja.

Stupanje na snagu
Članak 28.

Ovaj Etički kodeks stupa na snagu danom donošenja.

U Zagrebu, 9. travnja 2016. godine

Mirjana Jakovčev
predsjednica

